

Nro. 26.

A' FELS. CSASZÁRNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Pénteken Május 29-ik napján
1805-ik esztendőben.

B é c s.

Károly ö Kir. Fő Hertzegsége, a' ki az 1801-
dik esztendőtől fogva a' Hadi és Tengeri Ministeri
igen fontos foglalatosságok mellett, az Udvari Ha-
di Canczellariának kormányozását is önnön nyu-
gadalmának nagy lelkűséggel való feláldozásá-
val, 's egész hazafiui buzgósággal, magára vette
vólt, 's az óta annak minden ágainál fontos és
hasznos változásokat tett, mostanában már az Udv.
Hadi Canczellariához tartozó dolgoknak személyes
kormányozásokra, Gróf Baillet - La - Tour
Lovas Generálist, 's Morva ország és Szlézia Ko-
mandirozóját, a' nevezett Udv. Hadi Cancellaria'
Elölülőjéül, Feldmarschall - Lieutenant Hertzeg

C e

Schwartzenberg Károlyt pedig ugyan azon Canczellaria' Vice-Elölülőjéül, ajánlotta ő Cs. és Cs. Királyi Felségének. — Ő Cs. Felsége ugyan helybe is hagyta ezen ajánlást: úgy azonban, hogy, noha a' magát az egész Auszriai Monarkhia 's a' Német Birodalom bódog állapota eránt oly igen érdemessé tett Fő Hertzeg, az eddig keze alatt vólt munkának ily módon leendő megofzlása által abba az állapotba helyheztesdne, hogy a' Hadi és Tengeri Ministerséggel szorosan öfzszeköttetve lévő fontos foglalatosságoknak magát a' Státusnak nagy javára annál különösebben nékiek adhasza — tsakugyan fenntartotta ő Cs. Felsége magának, hogy egyenesen az Udv. Hadi Canczellariát illető dolgokban is, az ő Fő Hertzegsége béléató és megvilágosodott tanátslásaival, élhessen ez után is.

Ugyan ezen alkalmatossággal méltoztatott ő Cs. Felsége, a' maga tudományokban való jártaságára, talentumaira, 's nemes szivére és nagy lelkiségére nézve közönséges tizteletet nyert János ő Fő Hertzegségét, az Indzsinéri Kar' Fő Igazgatóját, a' Hadi és Tengeri Minister Károly ő Fő Hertzegsége mellé (ad latus) rendelni: ezen utolsónak t. i. Károly ő Fő Hertzegségének eddig vólt Gen. Adjutánsait, Gr. Grenville, Gr. Caramelli, és Gr. Bubna Oberster urakat pedig, General Májorokká nevezni.

A' Bs. K. Fegyveres seregeknél előfordúlt változások és előmenetelek között megjegyyezhetjük továbbá még e' következőket: —

Meghaltak: penzión lévő Gen. Major Báró Seeauierter; penzión lévő Oberflieutenant Frisch; és Major Krusnick az Indzsinéri Karnál, —

Előmozdítottak: Az O-Reilly könnyü-
 lovas Regementjének Oberstlieutenántja Gróf H a r -
 r a c h A l o y s i u s ugyan azon Regementnél lett
 Obersterré, egyzersmind a' Cs. K. Udvarnál va-
 ló szolgálatján is maradván — az ő Cs. Felsé-
 ge nevét viselő könnyülovas Reg.nél vólt Oberst-
 Lieutenánt Gr. D e g e n f e l d * S c h o m b u r g F r i d -
 rik, Obersternek és Regement Komendánsnak az
 O-reilly Regementjéhez tétetett által — hasonló-
 képpen Major S z l a v i k o v i c h K l a u f z a l J á -
 nos a' H. Eszterházy Miklós Reg.től a' Strazoldó-
 jénál Oberst-Lieutenant, Kapitány S p i l l e r ugyan
 ezen Reg.nél Majorrá, a' Klenau könnyülovas
 Reg.nél lévő Kapitány B e s á n I m r e ugyan en-
 nél Majorrá, a' Tyrolisi Vadászoknál Kapitány
 K u z K á r o l y Majorrá, az első számú ágyuzó
 Regementnél vólt Kapitány C e r r y a' negyedik-
 nél Majorrá, a' második számú ágyuzó vólt Ka-
 pitány R a b a n y - d e - l a R o q u e a' harmadik-
 nál Majorrá, Kapitány K a p p a u n J á n o s a' Jor-
 dis Regementjétől Majorrá (ez ad honores), tétettek.

Penzióra b o t s á t t a t t a k: Oberster G r o -
 f z e r B e r n h a r d az O-reilly Regtől Gen. Ma-
 jori rangal; Oberst-Lieutenant O t t i l i e n f e l d az
 első Garnizon Reg.től; Oberstlieut. Z e r g e l l e r n
 L e o p o l d a' Hohenlohe - Bartenstein Gyal. R.től;
 Major L e i n e r K á r o l y a' Strazol. tétől; Major
 C u r r y a' Schröderétől; végezetre T e r e s i e n s t a d t i
 2-dik Platz-Major P o m l e r.

Az Auszriai lakosokat megtsalta Martzius.
 A' hónap' első heteiben kies tavaszi napok jártak;
 a' vége felé ellenben kemény száraz hideg állott-
 bé, 's ma virradóra nagy hó lepte-el a' földet,
 's még most is esik.

A' Triesti kikötő hely béli kereskedésnek vi-
rágzására nézve meg-jegyvezhetjük, hogy a' múlt
Januarius hónapban 241-re telt azoknak a' keres-
kedő hajóknak számok, a' mellyek külömbkülömb
nemzeteknek zászlóikkal oda béeeveztek, 's a' mel-
lyek között 200 Aus triai, 1 Amerikai, 5 Danus,
4 Nápolyi, 8 Pápa Státuffa béli, 2 Raguzai, és 1
Orosz találtattak. — Februáriusban érkeztek
ugyan oda 203 Aus triai, 18 Pápa Statuffai béli,
9 Nápolyi, 6 Dánus, 3 Török, 1 Amerikai; 1 Swéd
's 1 Olasz országi, mind egygyütt 242 hajók.

Br ü n n b ö l irják, hogy az oda való Magi-
stratus, minekutánna a' dolognak okos fáradozás-
sal utánna állott, 's némely ahozértő emberek-
nek önnön haszonkeresés nélkül való tanátslásai-
kat is haszonra fordította vólna, annyira vitte a'
dolgot, hogy a' marhahúsna árra, valamint szin-
tén a' borjuhúsé is, egész Morva országban 9 kraj-
tzárra szállittatott-le.

Bétsben a' marhahúsna 12, a' borjuhúsna
15 krajtzáron mérik fontját.

A' Párisból Martzius 13-dikán indult levelek
szerént, ismét továbbra halasztotta vólt a' Fr.
Császár a' maga Olasz ország felé való indulását.
A' mint mondják, Turinban meg fog egy ide-
ig állapodni ezen útazása alkalmatosságával.

A' mi az Olasz Respublika állapotját illeti,
azt mondják, hogy az ujjabb környülállások sze-
rént ennek eddig való Országlása modja tovább
is meg fogna a' Fr. Császár' Elölülése alatt ma-
radni.

N é m e t O r s z á g.

Berlinből, Martzius 16-kán. Napole-
on Fr. Császár tulajdon lezével írott levelet kül-

dött Királyunkhoz, a' melyben özvegy Királynénak halála által okoztatott szomorúságában való igaz szív szerént való részvétele felől teszi bizonyossá ő Kir. Felségit.

A' mi udvarunk közbenjárása, a' Párisi és Petersburgi Udvarok között való békeffégnék helyreálltathatására nézve, nem mehetett még eddig olyan fiető lépésekkel, mint eleinten remélettük.

Ez előtt 8 napokkal özszevesztek az itt lévő Orosz Követtségi Titoknok B. Gruttner a' nállunk nem rég megholt Orosz Követ fia, 's az ide való Kameralis Itélőszéknél lévő Referendárius Marsina ur. Az özszeveszésnek duellálás lett a' következése. Abban egygyeztek-meg, hogy piftolyal vijjanak-meg, a' mely végre hétfün reggel a' város kapuján kívül megjelenvén, Mursina ur olyan szerentsétlen lövést kapott, hogy azonnal ki múlt a' világból. Gruttner ur az nap' estve elúta-zott Dresdába.

Nagy Britannia.

Londonból Mártz. 2-kán. Admirális Calder 5 Linea hajókkal küldetett a' Rocheforti el-lenséges hajós sereg után. Hol keresi? hol fog rá találni? 's ha megtalálja, mit fog véle tsinálni? ezekre a' kérdésekre még mázszór fognak felelni a' közönséges levelek. —

Nem vólt igaz, hogy a' mi nagy expeditziónk a' napokban kievezett vólna kikötőhelyeinkből: hanem igaz az, hogy a' vezérekhez elérkeztek a' titkos rendelések, a' mellyeket tsak elindulásfok után a' tengeren nyithatnak-fel. — A' tengeri hadi Tanáts 10 ujj Linea hajóknak készítettések eránt lépett az ahozértő mesteremberekkel alkura. — Az alatt a' kevés idő alatt, hogy a' Spanyolokkal

való hadakozás elkezdődött, némely Anglus hajós Kapitánynak 100 ezer forintja is bájött a' prédájába nyert Spanyol hajókból. Az ilyenek jó kedvel hadakoznak.

Londonból, Martz. 3-kán, Itt mindenek meg kezdettek jöni attól a' vélekedéstől, hogy a' Rocheforti ellenséges hajós sereg Napnyúgoti India felé vette volna útját, 's azt kezdik hinni közönségesen, hogy Napkeleti India felé evez, olyan plánummal: hogy leg előbb is az Indiába evezni szokott Anglus kereskedő hajók' nyugvóhelyeket Sz. Helena szigetét próbálja elfoglalni; 's onnan a' Jóreménségfoka, 's Isle de-France felé fordul, hogy magát a' Linois vezérlése alatt lévő hajótsoporttal, a' mellyet még eddig a' mi ott lévő három akkora hajós seregünk is semmivé nem tehetett, öfsze tsatolja. Ez megesvén, 8 Linea hajókból és 5 Fregátokból fog állani a' Napkeleti Indiai ellenséges hajós sereg, ide nem számlálván még a' Hartlink vezérlése alatt lévő Hollandiai 3 hadi hajókat. Ha a' Malabári parton Bombayt elfoglalhatja egyszer az ellenség, azonnal út nyílik előtte a' Marattok tartományira, a' hol a' még egészen el nem nyomattathatott Holkar, és a' többi oda való Fejedelmek, véle könnyen egygyetérhetnek. Igaz a', hogy nekünk is van ott valami 12 vagy 15 ezer emberekből álló Europai seregünk, 's vannak nagy számú oda való nemzeti katonáink is, a' kik Európai módon gyakoroltattak a' fegyverben, 's Europai formaruhát is viselnek, &c.

A' Királyné olyan fényes és gazdag bált adott Windsorbán fársánghétfün éjjel, a' milyenre a' Király' idejében nem emlékeznek. A' Windsor i épület, a' melyben tsak néhány hónapoktól fog-

va lakik a' Király, sok Anglus Monarkháknak volt lakóhelyek, a' mellyre nézve úgy tartják ezt a' gazdag bált, mint a' Király' mostani lakóhelyének újonnan való felszenteltetésére szolgált szolennitást. Legalább is 400, fő rangú vendégek ültek három asztaloknál. Ennyi ezüst gyertyatartót, ezüst asztali edént, egy szóval ennyi arany és ezüst készületet, egy vendégségben sem látott még itt ez az emberi nyom. A' Királyi szobákban 3000 viaszgyertyák világoltak. Igen szembetűnők voltak a' számtalan féle drágaságok között, két merözüstből készült asztalok, a' mellyeket Hannoverából, a' Frantziáknak oda való érkezések előtt kaptak által ide, 's még két más hasonló ezüstből készült asztalok, a' mellyeknek egygyikével W i l h e l m Királyt másikkal A n n a királynét ajándékozta volt meg London várossa. Azt a' szobát, a' mellyben ezek az ezüst asztalok voltak a' Hannoverai tzímerrel egyetemben helyheztetve, méltán ezüst szobának lehetett volna nevezni, minthogy ennek még a' kandallójában lévő tűz alá való, kutya formájú alkotmányok is, ezüstből vóltak. Ezen szobában ezüstmél egyebet látni nem lehetett. A' Király asztalán minden készület tsupa arany, a' más két asztalnál pedig tsupa ezüst vólt. Több mint 250 tuzet ezüst tángyérok és ugyan annyi pár kések forogtak elő változtatva. Tsak egy Gilbertnevű igen gazdag ezüstmívestől három nagy szekértereh ezüstit vittek-ki ezen alkalmatosságra Londonból Windsorba. Maga a' Király gondoskodott mindenekről, és mindenekeket maga rendelt el. Az Udvari szakátsokon kívül a' Londoni leg hiresebb szakátsok jelen vóltak a' konyhán. A' Király és Királyné hajnali 3 órakor hagyták oda a' bált:

mások reggeli 6-kor olzlottak-el. Windsor és London között számos politziai lovas katonák vóltak kirendeltette, a' kik arra vigyáztak, hogy a' fokjövő menő hintók között rendeletlenség ne történnyen.

Frantzia Ország.

A' Párisi Journál nevű Ujság ekképpen ír: — „Petersburg, Febr. 12-kén. Sándor Császár ezelőtt néhány napokkal az itt lévő Spanyol Követnek audientziát adván, nem kevés nehezteléssel emlékezett az Anglusoknak a' négy Spanyol Fregátok ellen elkövetett erőszakoskodásokról, 's azt is mondotta ő Cs. F. ge, hogy igen örömeft véghez vinné ha lehetne, hogy a' Spanyolok és Anglusok között való hadakozásnak eleje vétetődhessen: hanem, nem gondólja, hogy a' Sp. Udvar a' megbékélésre addig rá állhasson, míg Anglia az elfogott Spanyol hajókat az azokon találtatott emberekkel és teréhvel egyetemben Spanyol országnak visszafizá nem téríti. Ha ezt véghez nem vízi Anglia, igasságos oka leszen a' Spanyol Udvarnak a' hadakozásra.

Olasz Ország.

Turinból, Mártz. 9-kén. A' Császár mostoha fia Boharnois Eugenius itt útazott ma által Mayland felé. A' hónap' végén a' Császárt is várjuk ide.

Veronából, Mártz. 13-kán. A' Mantua és Pizzighettone váraiknak eleséggel való megtöltések felől tétetett rendelések meg másoltatván, itt Istennek hálá ismét mindenek békefféges ábrázatba öltöztek.

Fél árkus Tóldalékkal.

P. D.

I. T ó l d a l é k.

Költ Februar. 19 - dik napján. 1805.

M a g y a r O r s z á g.

*Tek. Arad Vármegyében helyhez tetett Cameralis N.
Zerend Helységlől. Karátson Havának 30-ik
napján 1804-ik Esztendőben.*

Nem múlathattuk el mi is (a' Császári Felség iránt való háládatosságok felől jelentést tett Városok' példájokra) azonn való szives örömünket, mellyel vetük, Ditsőflégesen Uralkodó Felséges II-dik **F e r e n t z** Apostoli Királyunknak, azon Kegyelmes Hirdetményét, mellyben, hogy Ditső Házának díszesebbitésére : **A u s t r i a i Ö r ö k ö s C s á f z á r i** Titulust fel venni kegyesen méltóztatott, minékünk is tudunkra adatott; közönséges, és még késő maradékinktól is meg emlegetendő, 's háládatos szivünknek (a' mennyire ugyan tehetségünk tsekély volta engedte) csak nem meg felelő solennitással, e' következő móddal nyilatkoztatni :

A' múlt esztendő utolsó Vasárnapját meg előzőtt Szombat' estvéjénn, azon fényes inneplésünket, mellyel akartuk, azon végéhez fűtő eszt. emlékezetessé tenni; minden harangjaink harsogása, és a' Fekete Keres partyára szegezett Taratzkok' 6 versben ki fűtött durrogásai adták tudtokra, a' körülbelől fekvő helységeknek. — Más nap osztán; dél előtt 10 óra-

kor, a' midőn, a' három izbe, módosan vonatott harangozásokat, az azoknak számok szerént, ugyan annyifor ekhóztatott mozsarok, különöflé tettek: az itt lévő Ref. templomban, Districtusunk' számos ezft. fogva Nagy érdemü Tisztartójával, 's helyfégünk kegyes attyával Tek. N. Nemz. és Vitézlő Várkonyi Tamás Urral; Nemz. Máry Pál Ispány, Nemz. Eder János Erdő Biró (Ober-Jäger) Ur, itt lakó Cameralis Tiszt Urakkal; nem külömben T. Megyénk egyik Erdemes Ordinarius Assessorával Tek. N. Nemz. Csorba János, és több érdemes Urakkal, feles számmal bégyülekezünk. — Itten, m. u. a' Község a' XXI. Solt. Örvendez Uram a' Király s. a. t. buzgóann el énekelte volna; Tiszt. Mólnár János Prédikátor Urunk, azon Sz. Irásbeli helyből, a' mely vagy on *Mát. 22: 21. Adjátok meg a' mi a' Császáré, a' Császárnak* igen szép, és épületes Predikátziót mondott; melyben leg inkább azt igyekezett a' halgatónak hathatóffan, és elég Hazafiúi háládatoffággal, szivekre adni: „mennyivel tartozunk mi, kivált Magyarok, azon Felsőges Auszriai Háznak, a' kinek Kegyelmes Sasi szárnyai alatt olly fok ezftend. fogva bátorságban, és békefféggben nyugofszunk — melly nagy örömmel tartozunk ezen Jó Uralkodó Felsőget szerentséltetni, — 's melly ~~különös~~ buzgóffággal tartozunk hálákat adni a' Királyok Királyának, a' Felsőges Istennek azért; hogy ezen mi Kegyes — Királyunkat — mind ez ideig oitsóffégesen Országolni, mostan pedig Ditső Familiáját, olly Fényes — titulussal az egélf Világ előtt öregbített meg engedte.“ A' prédikátzió folyamattya alatt, a' Karátsonyi Sz. innapi napokra, a' körülbelöl lévő Helyfégebbe

gyült, és ezen fönnitásra ide hívott Debreczeni De-
ákok (kikért t. i. maradt leg inkább ennyire ezen in-
nepfzentelésünk) négy ízben, ugyan Tifzt. Préd. Ur-
tól kézfittetett énekeket, a' Taratzkok' párosával dur-
rogtatott falve adásai után, harmoniával e' képpen
énekelték:

*I-ső Ének. A' Textus felvétele után ad Not. Sólt.
LXXXI. Örvendezzetek s. a. t.*

1. Felsőges Császár! szivünk néked adjuk, és vig in-
nepet

Most nyert székedért, ditső éltedért szentelünk
Istennek.

2. E' kitsin fereg a' leg tiszttább szivvel, Tenéked
hivvel

Kéri Istenét, Minden kegyelmét árássa Fejedre.

*II. Ének. Az I ső hármás Éllyen — kiáltás után ad
Nót. 'Sólt. LXV. A' Sionnak.*

Néked óh Felsőges Istenség! Könyörgünk ez helyben
Hogy légyen a' Császári Felsőg Petsétül szivedenn
Felsőges Házát virágoztasd Mind világ végéig
Érdemét nevelni méltóztasd Az Egek egéig.

*III. Ének. A' 2-ik hármás Éllyen — kiáltás után
Not. 'Sólt. CXLVI. Aldjad.*

1. Szent Isten! e' kitsin fereg Le borúl 's tiszttel
Téged,

Szeméből öröm könnyperereg Magasztalván Felső-
ged

Mert Királytát szerezted, 's ujjabb fényre
emeled.

2. Ha hát Örökös Császárrá Tétetett Jó Királyunk;
 Szívünket érte Oltárrá Változtatván áldozunk
 Mondván: Isten éltesse, 's Népet vele sze-
 resse.

*IV. Ének. A' Prédikátzió végén, az Amen után Not.
 'Sólt. CL. Ditsérjétek.*

Amen! Ellyen a' Császár, Ne légyen, vég, sem határ,
 Az ő Ditsőflégében Híre messze terjedjen,
 Birodalma nevedjen.

Ditső Familiája Házának Koronája
 Légyen, 's mind örökké Ellyen.

A' Község pedig, ugyan Tiszteletes! Urtól ma-
 gától készítettett buzgó imádság után — a' LXI.
 Sólt. 5. 6. Verseit: *Naphoz Napok adassanak A' Ki-
 rálynak &c.* el énekelte. Ezek után, a' harangok
 szólása. 's a' Taratzkok, és fok apró fegyveres ro-
 pogási alatt 12 óra után kigyülekezett köznépnek —
 vig öröm lármái, 's Ellyen a' Császár! kiáltási kö-
 zött, — 3 akó bor ki oszdogattatott.

Dél utánra télvén az idő, az egész Communitas
 (Helység Elöljárói) és minden nevezetesebb lako-
 fok, a' Tiszteletes Ur házánál gazdagon megvendé-
 geltettek; a' hol, említett érdemes Ispány, 's Erdő
 Biró — Urak előülések alatt, 's jó példájokra, az
 illy vig kiáltások után. „Soká virágozzon a' Felséges
 Örökös Austriai Császári Ház! Ellyen a' Felséges
 Austriai Örökös Császár! Ellyen Felséges Királynénk!
 Ellyen a' Felséges Palatinus! Ellyenek az Ország Fő
 Rendei, Felsőbb és Alsóbb Jó Hazafi Tiszt Urak
 közönfégesen! s. a' t.“ 's versekbe foglalt közönté-
 sek után, melyekre a' puskák, és mozsarak minden

kor falvét adtak — a' jó Mokrai borral tölt poharakat száma nélkül ki üritették. — Ezen igen mulattágos vendéglég egész estvélig tartván, igen vig tánczolásokkal rekészződött bé, mellyet, alkonyodás után a' Keres parttyárol fel eresztgetett, magoktól felmenő Rakétaimnak (steigel) nézése melyre az egész vigadó fereg, muzsika, 's dob szó, fok apró puskák; 's öröm kiáltások lármai alatt — kigyült, egy kevéssé félbe szakasztott. — Ekkor, a' Torony 4 ablakában ezen Versek vóltak ki világositva:

Az Torony egyik ablakába:

A' Császár Ellyen, 's vig szivünk benne reméllyen
Mert Koronája körül virtusi fénynek örül.

A' Torony másik ablakába:

ÉLjen FeLfége, 's Légyen Császári fegéDe
Isteni kar, Ma kInek négy koronás Feje Lett

A' Torony 3-dik és 4-dik ablakáiban:

Lakofai bár szegények Nagy Zeréndi Helyfégnek,
Tifzteletere ferények A' Királyi Felségnek,
Mindenkor, de mostan kivált, Mivel újj Császárságot
Nyert, szivünk, 's szánk e' ként kiált; Nyerjen
állandóságot,

Császári széke' támasza Légyen az Ur kegyelme

Aldásit reá árafza Az egek Fejedelme

Nemzetségről Nemzetfégre Terjedjen ditsőffége

El végezvén éltét, végre, Mennybe mennyen
Felfége.

Egy szóval, ha valamikor, kivált ezen alkalmatlósággal, tellyes erőben (semmi költségeknek nem kedvezvén) ki mutatták azt a' N. Zeréndiek, hogy háladatos szivü, 's hiv Jobbágyok s. a. t.

Erdélyből, Székely Udvarhelyről.

I.

A' Békeflégnek arannyas oltárán
 Ma ditfő Thémis Afzszony áldozik
 A' Tsendeflégnek is bátor határán
 Zöldes Olajfa-ág illatozik
 Az érdem nyer koszorut
 Gyöngyökbe füzött sorut
 A' Koronának arany hejjazattya
 A' Sasnak fejét meg rogyogtattya
 A' Ditsöflég néz mára
 A' két Austriára
 Észak, nyugot itt bámul
 Nem tehet ellenne. Sőt meg némul.

2.

Fél ezer esztendőknél tovább ére
 E' Ditső Hertzegi Ház sugára
 Frantz, Török, és Prussus rá kardot mére
 Nem ese de még is prédájára
 Birá az arany almát

Terjeszté Birodalmát
 Millio Lelkeket utasit elé
 Az élet bóldog partyai felé
 Németh, Magyar, Tseh, Lengyel,
 Morva, Sléz, Horváth kengyel
 Futnak Vezér gyepelőjén
 Élnek anyai édes emlőjén.

3.

Meg adá a' Tifzteség az adoját
 Hertzegi Fejedelem Urának
 Midön a' nagy Béts Uralkodóját
 Nevezi Császári Királyának
 A' Sas napba költözött
 Ujj szinebbe öltözött
 Kettös Fejére vett két Koronákat
 Gyöngyökkel ékesített pártákat
 A' Magyaroknak Saffok
 Székely Nap, Hold, Hét Kassok
 Örülnek e' tziemernek
 Tenyereken is tapsokot vernek.

4.

A' Duna Szöke vize hozá ez hirt
 Ez adá által azt a' Marosnak
 A' Fő kéz tolla parantsolatot irt
 Minden Udvarhely széki lakosnak
 Hogy ma Inuepet ünne
 Austriának örülne
 Kérne Fejére ezer áldásokat
 Számtalan üdökre nyult napokat
 Éllyen hát Fejedelmünk
 Légyen hóltig védelmünk.
 Második Ferentz Császárt
 Ez a' nagy tífztelel meltábban várt.

5.

Hargita környéke Zengjél énekkel
 Hajtsad az Egeket Kegyelemre

Trombita, Dob, Sip szó, 's puska szerekkel
 Szivedet indítsd a' szerelemre
 Eskügyél ma hiveséget
 Tiszteljed e' Felféget
 A' kit az Eg emelt ujj Ditsőségre
 Hármass ujjakat emely az Egre
 Öregei a' Népnek
 Gyöngy Angyali a' Szépnek
 Ifiak kisdéd tsemeték
 Örüljön mindnyájon ti szivetek.

6.

Te pedig Székelek örző Angyala
 Vidd el ez hirt amaz ujj Császárnak
 Hogy a' mely Székel nép hóltig hiv vala
 Szivét ajánlya oltalom várnak
 Eltét is fel áldozza
 Urát ezzel adozza
 Ontani vérét is érte nem szánnya
 Hiveséget bizonyítani kívánnya
 Még ma is hogy tisztelleye
 Császárat fel szentelleye
 Éllyent kiált sziveben
 Ofzlopot is emel a' mejjében.

Irta

Szigethi Mihály,
 a' Székely Udvarhelyi Ref. Colle-
 giumban Phylosophiát, Mathesist,
 Törvényt, Nevelést Tanító Profes-
 zor, 1804. Octob. 4-kén,

II. T ó l d a l é k.

Költ Martzius 5-dik napján. 1805.

Cultus

Publicus Clientelaris, Illustriss. ac RR. Domino,
Stephano L. B. Fischer

de Nagy Szalatnya, Perpetuo in Batskó, et Budamér,
&c. ipso Augustissimi, Apostolicique Fundatoris natali,
Die 12. Februarii. Anno 1805.

In Proto-Episcopum Szathmariensem solenniter, ac
pompose Inaugurato, hoc etiam extemporali Carmi-
ne devotissime præstitus per *Michaëlem Tertina*, Hur-
garum Eperiesinensem, Regiæ Magno-Veradinensis A-
cademiæ Archi-Gymnasii Prodirectorem, Eloquentiæ
Professorem Publicum Regium, Plurium Germaniæ,
Italiæque Academiatum, & Eruditarum Societatum
Membrum &c.

Ecce! SPONSUS venit: exite obvium EI.
Matth. XXV. 6.

Ergo ego, Spectator tantum! — non Carmine Cul-
tor, —

Sim tanti Festi, tamque Rei celebris?

Tu, quoque, Tu, cito Te reliquorum iungito Vatum,
Nostra Thalia, piis officiosa choris.

Ingrederere audaci pede Templo Tonantis, et Aedes,
Pompa quibus fervet, Sacraque laeta vigent.

Ingrederere: et plectro celebra graviore Diei
Istius geminum Sidus in orbe novum.

O rutilam Coeli faciem! Lux o nova Olympi!
Szathmaridi qualis non fuit orta prius.

) (

Hereule cum raro Olbergi rara est quoque Pallas ?

Inventumque tuum rara, Piazza, Ceres.

Rarius ast nostrum Sidus super haec tria binum

Luce, Gradu, Pretio, Relligione sua.

Sidus adest unum FRANCISCI Nomine fulgens

Austriaci PRIMI CAESARIS Imperii !

Sidus adest aliud FISCHERI, PRAESULIS aequae

Szathmariae PRIMI Sedis, et Ecclesiae !

Utraque Materies haec nonne Aeneidos ausu

Maior : et Iliadis clarior historia ?

Nomine sub gemino hoc cantata est Fabula multa :

Nomine sub dicto Fabula nulla latet.

Nam regnat : regnatque PIUS, tæeturque potenter,

Noſter Amor ! CAESAR, multiplicatque Peda.

Sic *Stephanis*, sic *Laslais*, sic Ille *Theresis*

Insigni praestat se Pietate parem.

Sic his Coelicolis accensus, ferta Piorum

Coelica pro Meritis indubitata feret :

Postquam Nestoreos ter felix vixerit annos

Aris Praefidio, Praefidioque Focis.

Caesaris est etiam Studio praefectus Ovili

Conspicuus Pastor, sollicitusque Gregis !

Quem bene *Roma* diu noscit, iuvenemque creavit

Doctorem Studii, Curriculique sacri.

Quem raras ob Virtutes, Merita, atque Labores

Praefuleo adplaudit Munere quisque coli.

Incoepti splendens Lux prima est Muneris isthaec :

Praesuleique Throni nobilis Auspiciis.

Est quoque Caesareo Natali illustris, et alma :

Ac ideo geminae Gloria Laetitiae.

Laetare, o *Szathmar* ! laetare, Sion nova : Sponsa

Da nova, da Sponso basia : daque manum.

Obvia, fac, cito sis Dilecto tota Decora !

Amplexuque tuo Pectora stringe sacra.

Tempus adest, quo non fluxit felicius ullum

Seu tibi, seu Sponso, Szathmariae que plagae.

Eia ! fave clemens ergo, populique Catervam

Vota Tibi, et Sponso dicere blanda sine.

Ecce ! quot ante Pedes sinuato poplite Vestros

Per fora Cultores procubuerunt pii.

Quot Proceres ! et quantus Eques cum Milite, oive,

Ruricola plateas opplet, iterque modo !

Incola *Marmatiæ, Beregh, Unghvar, Szathmár, Ugo-*
tsæ

Quae solvit, Coeli Numina Vota probant.
Purpureusque novus Capiti quae Verba Senatus
Nunc bona dicit; habet Gens rata tota Poli.
Quisquis adest patrum, matrum, iuvenumque, precatur:
FRANCISCO Regi sit diuturna Salus!
Imperiique novi Maiestas firma sit, atque
Florida, et omnigena Prosperitate potens!
Continuant porro geminatos gutture Plausus,
Pontificique vovent talia Vota dein:
O Magnum Coeli Sidus! rarissima Regis
Gratia! Praesidium *Szathmaridosque* novum!
Vive! regasque Tibi subjectum PASTOR Ovile
Longaevus, Felix, Incolumisque diu!
At, Tu sancta Dies! Patriis Altaribus, atque
Hungaricae Ecclesiae more colenda pio,
Szathmariae Mitrae, Clero, Populoque quot annis
Splendidior semper, splendidiorque redi.

* *

Öröm Oszlop,

mellyet

Fő Tiszteletű, Méltóságos, Nagy Szalatnyai Báró
Fischer István Urnak,
Leg elsőbb Szathmári Római-Katolikus
Püspöknek

Örvendetes, és emlékezetes béiktatásának alkalmatos-
ságakor XII. Februáriusban MDCCCV esztendőben
a' Nagy Károlyi Nemzeti Kir. Osztolák' Nevendék
Ifjúságának ájtatos buzgósága örök Tiszteletül emelt
annak negyedik osztálybéli mostani Rendes Tanítója,
Jéger József által.

Engedgyétek a' kisdedeket, és ne tiltsátok őket, Hoz-
zám! jönni. Sz. Mátté XIX. 14.

Vidúlnak Fibusnak ép Tüzei!
's minden szet az öröm Ölébe.

Indúlnak Pindusnak szép Szüzei
a' Vígáság kellemetes keblébe.

Nagy Innep vagon a' szent Bértzen,
fel szabadult itt ma a' Tsendeflég;
Völgyben, Mezön, 's a' tudós Hegyeken
örvendez a' választott Szüzeffég.

Meszfze földről ime elő kelnek
fok szép népek, fok víg Nemzetségek;
Örvendeznek, 's kényén énekelnek:
mivel ma meg került Ditsőségek.

Ime SZATHMARNAK kies Mezejét
az Örömök csoportja meg szálja!
Mivel Várának fényes Megyét
az Egek ajándéka táplálja.

Az Igaz Hit' zászlói lobognak!
's fénylik szent Keresztje Váltásunknak;
A' buzgó szívek híven dobognak:
mert elő jött Országá Uruknek.

FERENTZ Tsfászárunk égő nagy Szíve!
Hitünk' erős Oszlopa, 's Óltalma:
's hív Apostoli buzgóság' Míve,
és Magyar-Korona Diadalma:

A' kegyes Egek' Vezérléséből
Páfztort küld ezen áldott Megyébe;
's Hittel válalt köteleffégéből:
Hogy legeltesfen az Ur' kedvébe.

Püspöki köntösben illő Fénnye!
Ime előnkbe fiet e' Vendég!
Kit szívvel, és buzgó érzeménnyel
Várt az Agg, Férfú, és Nevendék.

Ó Nagy fő Vendég! TE érted jöttünk,
TÉGED szent Hitünk erős Istápját
Im' szíves indulattal köszöntünk:
Oszfad mi reánk ennek Malasztját.

5

Öröm ám illy nagy ATYÁT szemlélni!
Kit Ország Attya szívesen ada;
's Benne Királyunk gondját képzelni,
melly minden Érdemet meg halada.

Kegyes Urunk e' nagy ajándékát
Ó bár híven mindnyáján birhatnók!
SZATHMÁRI Szentegyháza új Hajlékát,
és ki ma el fogja, le irhatnók!

Meg álj, ditső Magyar! lásd, tsudáljad
ingyen Kegyelemből nyertt kintsünket;
's azon Virtusait magasztaljad,
mellyekkel védi égő Hitünket.

Ki nem tudja Nemét, (1) Téteményit,
's Nemességgel fénylő Ditsősségét?

---

(1) Én minekutánna Tek, *Lehétzky András* Urnak, *Stemmatographiájában*, az az: *Magyar Országgi Nemes Familiák Historiájában*, melly Pofonyban 1798 ki jött világoságra, a' Méltóságos Báró FISCHER Familiáról semmi nem tétődött, megérdemlett emlékezetre nem akadtam vóna; azonnal Levelem által annak ditsősséges Nagyról Tek, Tudós *Tertina Mihály* Urtól, Nagy Váradi Kir. Professzortól, több külföldi Országgi Akademiák', és tudós Társaságok' érdemes Tagjától, ré: i volt tisztelt kedves Tanítómtól tudakoztam, a' ki is minapi Válaszában engemet következendő jeles ismeretségekről tett bizonyossá, úgy mint *Először*: Hogy ennek a' Méltóságos Uri Familiának *Diplomatica Historiája* a' híres Magyar Országgi Historicus, néhai *Kaprinay István* által régen ö: ve gyűjtve legyen, és a' Pesti Királyi Univerzitás Bibliothekájában az ő többi eddig ki nem nyomtatódott fok Irásival együtt, nevezetesen pedig XXIX. Tomusban (sub B. in 4to) feltaláltatik. *Másodszor*; Hogy a' régi Magyar Országgi Nemessége ezen Familiának FISCHER BOLDISÁR, és GYÖRGY Atyafiai alázatos kéré-

Ki ritka példáját, érzeménnyit,
Solonhoz hasonló Böltséffégét?

Im' nyújt Méltósága Böltségságot!
Szava bölts Tanátsot már osztogat;
Szelíd Nyájának ad Bátorságot,
's az Égi Legellőre mutogat:

Melleyen legelte Heveffi Nyáját;
's Páfztori Erköltse lett Példája.
Végre Egri Megye' nagy Munkáját
válalta, 's volt tündöklő Tsudája.

De, KIT Róma régen jutalmazott; (2)
Scipio, Pallas, Themis el hirelt;
KIT tetemes Erköltse koronázott;
's KIBEN szent Sionnak is kedve telt:

fekre Második *Rudolf* Császár, és Király által Prágában 7-ik Martiusban 1603 esztendőben költ Nemes Levelek által újjonnan megérősítetett. *Harmadszor*: Hogy első vala FISCHER MIHALY, a' ki maga, és Eleinek tetemes Érde- mei miatt Első *Leopold* Császártól, és Királytól a' Méltóságos BARÓI Rangot (Ius, et Prærogativam Liberi Baronatus) Bétsben 16-ik Decem- berben 1692 Esztendőben készült Királyi Diplo- ma által magának, és mint a' két nemű jövendő Maradékjának szerentsésen meg nyerte volna.

(2) Rómában 1781 Esztendőben a' Német, és Ma- gyar Nemzet egyesült Papi Nevendék Háznak Tagja lévén, az *Isteni Tudományok*' Doktorává lett; melly tudós szent Lak-Ház hány és mitso- da nagy derék Embereket, nagy Papokat, és Püspököket a' Magyar Anyaszentegyháznak nevelt, elegendé bizonyitya azt ilyen tzimű, 's nálunk rit- ka könyv: *Collegii Germanici, et Hungarici Historia, Libris IV. comprehensa auctore Julio Cordara Societatis Jesu. Accedit Catalogus Vi- rorum Illustrium, qui ex hoc Collegio prodierunt. Romæ 1760. in 4to.*

Arról én gyámoltalan ma szóljak?
 én szólni nem tudó, 's tehetetlen;
 Illy fő Lelki PÁSZTORT magasztaljak?
 e' bátorság töllem lehetetlen.

Tudom, nints olly nyelv, melly ditsérhetné
 Erköltseinek Fényit, és Sokát;
 Nints olly Vers-Író, ki el zenghetné
 Kényén válogatott szép Virtusát.

Gyenge Iffjak; hát rendbe keljünk
 Fő PASZTORUNK hív Tiszteletére!
 Égő áldozatokat szenteljünk,
 ezeket érdemli nemes Vére.

Batskói FISCHER ISTVAN! nagy Lélek!
 engedd: hogy hódoljak Érdemidnek:
 Mert hódolni képz vagyok, még élek,
 's imádója lenni Erköltsidnek:

Mellyek ma új Fényben öltöztetnek,
 's nagy Nevedet újra magasztalják;
 TEGED PÜSPÖKI SZÉKBE! ültetnek,
 's Lelki PASZTORSAGODAT munkálják.

Egek! kik ma kegyesek vóltatok,
 's Püspökünket keblünkbe adtátok.
 Kegyelmezzetek! 's a' KIT adtátok,
 Lelkünk' vig Örömére tartsátok:

Es édes MEGYENKNEK élteslétek
 ilyen tündöklő ritka Tsillagját!
 's Hit-Kö-Szálán meg erősítsétek
 Eget szerző fel válalt Munkáját.

8
Sinite Parvulos, et nolite eos prohibere, ad Me! venire. Matth. XIX. 14.

Munera parva damus parvi: sed maxima Vota
Hisce latent parvis condita Muneribus?
Patris Amor? — Cultus Natorum; — Gloria Terrae
SZATHMARIÆ, — O PRAESUL! condidit
illa recens.

Exemplo CHRISTO digneris, quaeso, Clientes
Nos teneros tenero Corde fovere TUOS.
Pontificale Pedum dedit Is, Mitramque, Gregemque;
Pro Curis etiam Coelica Dona dabit.

Chronosticon Votivum

Admodum Reverendi, ac Spectabilis Domini, Joannis Nepomuceni Hagymási, Incltyti Comitatus Szathnariensis Tabulae Judiciariae Adsefforis; Districtus Magno-Karolinensis Vice-Archi-Diaconi, Oppidi Nagy Majtény Parochi, ac Vernaculae Scholae Directoris Meritissimi, Patroni Gratosissimi; cuius nempe generosa Liberalitate Festiva haec Gratulatio typis mandata est.

STEPHANVS, LIBER BARO FISCHER

DE NAGY SZALATNYA, PERPETVVS IN BATSKO,

NOVVS Aevi nostri EPISCOPVS,

LVX CLERI, SALVS POPVLI,

RESTAVRATOR VIRTVTIS, TVTOR GREGI-

VLVS STIRPIS, SPLENDOR VRBIS

VIVAT!

III. T ó l d a l é k.

Költ Martzius 15 - dik napján. 1805.

Brevis adumbratio Solennitatis, qua Hære-
ditariam Augustissimi

FRANCISCI SECUNDI

Imperialem Dignitatem Austriacam, in ipso
S. S. Maiestatis onomastico die Excellentissi-
mus Dominus

Andreas Bacsin szky,
Præsul Munkacsinensis Splendidissime cele-
bravit Die 4-a Octobr. 1804.

*Non Tua Carminibus major fit gloria, neo quo,
Ut major fiat, crescere possit, habet.*

Ovid. Trist. L. 2. El. 16

Dicite Franciscum, mea Carmina, dicite, quem bis
Induperatorem Gloria sponte creat!
Regia Progenies, Caelo resonante fereno,
Jungitur aeternum sanguine Caesareo.
Rex regat ergo diu, Caesar bis imperet, Ejus
Imperio finem Saecula nulla ferant:
Nomen et Austriadum, cognataque gloria crescat
Claraque sit Factis tempus in omne suis.
Sed, precor, Austriacis deinceps Virtutibus unde?
Aut quales Titulos, donaque digna dabis?
Quod fuerat summum; stringit jam Caesar in uluis,
Nil Hæres, quodjam sollicitetur, habet:

Rex, Caesar, Dominus, Comes, et Dux, Marchio,
Princeps,

Dic mihi, quod jungas, num sit in orbe Decus?
Si quodvis Diadema Caput, Franciscæ, reposcat,
Ut fiant, superest, singula membra Caput.
Jamque biceps meditatur avis, qua parte duobus,
Tertia nobiliter jungere rostra queat.
Gratia Caelicibus, tanto quod fulgeat igne
Imperium Austriacum, Sydus in orbe novum;
Nostraque quod lumen, nulla violentus ab arte,
Nec mendicato, signa sequatur honos!
Hæc hodie Andrææ primus de Nomine Praeful
A' Munkács, memori pectore Festa sacrat:
Francisci colit Imperium, sed more vetusto,
Natalem jungens ad nova sceptrâ diem.

At prius Antistes cultum sibi Numen adorat,
Caesare pro tota Caesareaque Domo;
Ut bene parta diu teneat Franciscus, ad astra,
Austriacis quamquam debita, tardus eat;
Regnet et ut felix, et felix imperet usque
Tam bene cum populis consulat ille suis;
Sufficiatque animus, corpusque laboribus istis,
Qui pectus Domini nocte, dieque premunt:
Adsit, ait, Numen, quod nunc mea pectora versat,
Gentis et Ungvariae, nostraque vota juvet!
Sic, quod corde solet Praeful, quod voce precari,
Juncta simul populi verba precantur idem.

Interea, dum Sancta calent Altaria thure,
Undique permixtus cocutit ossa fragor:
Aera sonant, tormenta boant, ferit astra tumultus
Et cadit hæc circum, siqua volavit avis.
At, quos arma juvant, quos Mars sibi vendicat, et
queis

Dulce est pro Charo Principe posse mori;
Ordine tam valido, quem nec spumantia mordens
Frena sub auriga, rumpere possit equus;
Robore quid possint, animis, virtute, quid arte,
Spectandum in clara propofuere die.

Oblatis precibus, remanent suspiria cordis,
Quae pro Caesarea prosperitate sonent.

Tum dapibus concessa fuit pars altera Festi,
Non sine muneribus, blandule Bache, tuis.
Nec quidquam nobis, excepto defuit illo,
Hanc qui festivam iussit habere diem.

Is gravida Imperii curarum mole gravatus,
Qua possit, quaerit, parte juvare suos.

Denique displicuit tantum, penetralia quod sine
Rupta fere, populum non capiente loco.

Sic coit Andreas terrestria Numina, sic Te,
Proxima dum venies, Diva Theresa, colet.

At Tu parce, precor, Caesar mitissime, nobis,
Imperio quod sint Metra minora Tuo.

Obstant audenti rerum gravitasque, nitorque
Ne possim sceptri pondera ferre Tui.

Parce, precor, pariter Praesul, cum Caesare nobis,
Quod meritis non sint Carmina digna Tuis :

Scis bene, quam Pindus vena mihi paupere stillet,
Quamque sit ad nostras Musa morosa preces.

More Tuo, nostros igitur tueare libellos,
Utque facis, misero, quam potes, adfer opem,
Hanc mihi praestabis tunc, dum mea Carmina Cen-
for;

Littore in Ungano corde favente leges.

* *

Celeberrimis duabus Academiis

Göttingensi nimirum atque Jenensi
gratias, quas potest agit, quod plures iam
Hungaros Eruditæ suæ Societati adscripserint

Samuel Kovács

Hungarus, ultimæque classis Poeta

28. Jan. 1805.

*M*usa! mihi subito dignissima suggere verba
Lata sonaturo protinus adfer opem!

Cum taceant Alii, cumque id praestare recusent

Quod fieret multis hoc magis officium.

Hungarus ecce tener sacras *Heliconis* ad undas
Adproperat, nitens prosperiora loqui . . . .

Sæcula retro, oculis, tam jam defluxa, revisens

Talia reppererim, quæ sapuere parum

Tales enim Gentes — quibus *Altera Spinea* dici

Convevit — produnt — nox diuturna premat!

Temferat una aliam, quamvis præclara fuisset

Neglexit Filios adnumerare suis

Sed hæc parva forent — si non majora probasset

Si *Dicteria* non sparserit immerita! —

Durius et *Gesner* — cui densa *Altaria* fumant —

De nobis loquitur — quod sua scripta docent.

Namque *Polonis* nos accensuit atque *Valachis*

Quis ferat in magno talia dicta *Viro*?

Dicere qui verum volet, is fateatur oportet:

Nutrierat *Doctos Hunnia* et ipsa suos.

An non *Pazmanum* numeraveris inter *Eosdem*

Quorum apud *Externos* nomina grata virent?

Albertum Molnár quis non sciat esse celebrem

Doctus erat *Pastor Bod*, cui fama manet.

Doctorem clarum *Francoiscum Pápai Páriz*

Rádaium quis non noverit esse *Virum*!

His *Molnár*, *Palnam*, *Katonam*, *Pray* addere possum

Fulges hic in medio *Vir* venerande *Makó*

Germanos multos — certum est — coluisse *Josephum*

Insignem *Teleky*, ah! molliter ossa cubent!

Qualesnam fuerint quondam *Szathmári Szilágyi*

Debrecen atque *Patak* Testis adesse potest

Hi cuncti poterant *Socios* se iungere *Doctis*

Fama quibus tulerat hic super astra caput.

Egregios possem forsan numerare trecentos

Nostrorum — *Veteres* qui studuere sequi,

Et tamen exiguos videas lauro redimitos

Non sunt *Tautonicis* Nomina nota *Viris*. —

Octavum decimum ad finem dum vergere *Sec'lum*

Inciperet — melius ductaque *Turba* facit,

Adnumerat etenim Filiis, quos *Hunniâ* profert
 Complures doctos, eximiosque Viros
 Exemplô fiant: *Zsoldos, Zay, Tertina, Földi*
 Atque *Beregzászi*, lumina clara soli.
 Jam *Veszpremius & Horváth Baptista* micabunt
 Et *Sárvári* simul cum *Peretsényi* viget
 Proximus ex *Nôstris* qui *Laurea* ferta capeffunt
 Profiluit *Cserei* gloria *Kraszna* tua.
 Sunt etiam plures, sed quos cumulare necesse
 Nec rebar, nec sunt nomina nota mihi
 Quando *Arpadiacó* cernis de fangvine natos
 Patria! sic tolli, gaudia summa habe!
 Talia cum faciant, stimulos en *Hungaris* addunt
 Ut dedant Studiis femet eôque magis
 Crediderat tandem *Germania* mitior *Hunnos*
 Doctrina populis æquivalere aliis.
Hungarus integris admitere viribus ergo;
 Ut possis doctis jungere Te Sociis.
 Et quum *Fama* procul nomen protenderit — *Ipsa*
Patria mox *Filio* gaudet ovatque suo.

Ingratos merito *Göttingaque, Jenaque* posset
 Dicere nos, grates, nî referamus *Eis*
 Toti igitur *Mundo* volumus his reddere notum
 Quanti, *Germanos* æstimet *Hunnica Gens*!!
 Adfectus vestros propensi ostendite *Nobis*
 Porro quoque et *noster*, vosque beabit amor
 Protegat omnipotens *Vos* desuper atque *virentes*
 Præ cunctis faciat! *Hunnica Musa* petit.

El a' Keszthelyi Gróf, és az örök Napok'
Jussán nagy Neve tündököl.

Ts. V. M.

Vitéz! ki elénekeléd
Az andalodásig, ezt.
A' Hazába és Te beléd
Lelked adó Indigezt:
Jer most is lantod' zendittsed
Pimpla dallos Embere,
Enekeljük, *Festetitsed'*
Fényes Erdemit, jere!
Zengjük ezt a' halhatatlant, —
'S míg a' Tempe' pataki
Mellett, a' Te dallodat, Lant
Pengés tolmátsolja ki:
Addig én a' kepés Telek'
Polyvájivul belepett
Asztagok alatt szentelek
Ahitatos Innepet.
A' búza-virágot, 's ezt a'
Zöld füvet köti ének
Zengésem, tsomóba Vesta'
Édes *Örökössének*. —
Késérd a' tarka barázdát
Tfendes kedvem' képzete, —
Édes képzetem! hárfázd, átt
Az egész Teleket te!
De nagy Lélek, imádhát e'
Téged az en hajadon
Kis lyányom hárfája, a' TE
Keszthelyi óltáradon?
Nem: — álmot lát Jóseffel ő, —
's a' mezők' kévéikkel
Te előtted egy Tisztelő
Bókolással rogyik el.
Arpa fejet szed teleked'
Tarlóin, a' jámbor *Rút*

7

Affzonnnyal, 's abból köt Neked
Sárga kalász koszorút. —
Be szép vagy kis kék szarkaláb, —
Ni amott meg, gyúlladtan
Szemérmeskedik egy nyaláb
Pipats, — jaj majd megtsattan!
Ah Idyliami Román
Pompák! ma Indegeztek'
Romolhatatlan Templomán,
Szélllyeltépve repdeztek. —
Pihennj szép Céres, letévén
Fejér tzipóidat itt,
'S legyezzed az érett kévén
Izzadt mejjed' harmatit;
Majd erre hajtya az ekét
Serranus, és szeliden
Nyugszik képzete a' te két
Szép kövér emléiden. —
De hová ragadsz Musám? ah
Szent látás! — a' Tihani
Szöke Tó' bodor hulláma
Felett reng a' Musa, ni!
Mi legel ott a' pázsiton?
Oh — most vert ki hét göből
Tehenet, egy kürtös Triton
A' motsáros fertőből.
Legeljétek, — a' kaszálló'
Sállán, — oh ti *Góseni*
Bövségeket profetálló
Boldog idők Teheni! —
Hát amott meg a' Víz' hátán
Mit látok? — ni a' Trója
Falova, a' Leviathan
Unokáit gázolja!
Nem: — gáján megy mindenható
Grófunk, 's a' közjóra szánt
Iparkodásával, a' Tó'
Közepén hír alá szánt.
Nézd, — a' szent Bárkába bele
Szállott Világ egészen
Arany idöket feste le
A' Latiumi részen!

Zengj Nimfáiddal zöld bozót,
 Zengj Sireni hangzaton: —
 Metzenast, az adakozót
 Viszi az ősz Balaton.

Lengjetekek kedves szelleitek,
 Ti meg *Ujhely'* Gyereki
Füred alatt dörögjetekek
 Idvezlő Salvet neki. —

Virit a' tser kofzorú, 's a'
 Leventás fisakrúl e',
 Szent lábaid alá, jussa
 Szerént kegyesen húll le.

Tenyészedj tserfa, tenyészedj;
 Látom, Arkhimedesül
 Vívó Unokánk egész egy
 Mávorsá Istenesül!

Látjátok? — ni a' mord tsata
 Közt egy ravasz gyerek, be
 Hideg vérrel hunyorgat, a'
 Messze látó tsövekbe!

Nem fél: — pedig a' gojóbis'
 Bús rajja sirva visit, —
 Agyon bájolja utóbb is
 Ez a' gyerek *Kinisit!* —

De mennyünk el Lyányom innét
 Az Olaj berekbe, mi, —
 Rútúl festik a' Föld szivét
 Itt a' hóltak' tetemi. —

És tűnny el Te kivonat kardal.
 Fénylő kép, lugosomból!

Tűnny el! mert most egy Magyar dal
 A' Lantomon így tombol:

Tán *Márs, Minerva 's Céresek*
 A' Dús-szarúval a) négyen
 Zengjétek ezt: ditsérteflék
 A' *Festetits!* — ugy légyen.

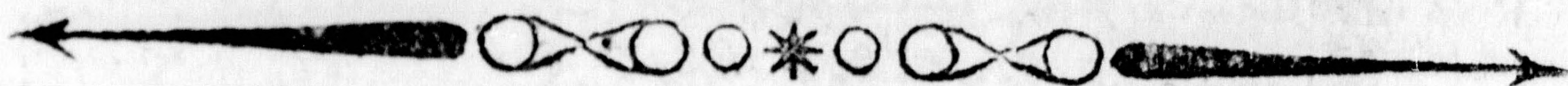
K. J.

a) Cornu copiae.

IV. T ó l d a l é k.

Költ Martzius 29 - dik napján. 1805.

In Obitum Magni Poëtæ

Michaelis Vitéz Csokonai

scripsit Amicus Samuel Kováts 28-a

Febr. 1805. Csakvarini.

Pannoniæ quondam potuit qui scribere versus
Et cui de Pindo Cythera missa fuit
Ingeniô multos superavit quive Poetas
Jam jacet ecce *Vitéz* contumulatus humo!
Versibus eximiis tulit is *TE Rhédey* ad astra
Neve potest unquam *Festetis* ipse mori.
Et *Szétsényi* Tuas laudes cecinisse tetendit
Quod fuerat munus haud levidense Tibi....
Pierides Musæ! consuetas linquite sedes
Visere Debrecias appropriate plagas!
Defuncti, roseis Tumulum perfundite Sertis
Monstretis lachrymis commaduisse genas
Cum mihi sat longe svavissimus esset amicus
Non possum mortem plangere, flere fatis.
Vosque! quibus licuit dulcissima Carmina nosse
Dicite! ah Exanimo! molliter ossa cubent!!!

Ugyan az, ugyan Csokonai Vitéz Mihály halálára.

A' kiket a' Tudomány 's szép Ész betsesít különöffen
Tudnak sok nyelvet 's rajta beszéllenek is.

) (

A' kik nem csak forgatnak : de teremtnék is olyan

Szép Remeket — mellyet látni valóba derék.

A' kiket a' Múzsák régen feregekbe fogadtak

És ditsekedhetnek minden időbe velek.

A' kiket a' sebesen szaladó Hír szárnyra ragad fel

És viszi mindenüvé a' Haza népe között.

A' kik Honnyoknak nemesítésére születtek

Oh! ki ne kívánná hofzszasan életeket!!

Míg ezek a' Haza' szép Ege' Kárpitjára le tűzve

Villognak — Földünk' nem fedí durva homály.

Bólts Eszek a' Tudományt 's a' szépet is egygyre

lehelli

Mellyel Könyv' Tárunk víg örömünkre telik

Jaj de ha el húnynak, kárunk' lehetetlen eléggé

Mondani — Allapotunk meg siratásra való.

Fájdalom! im' közelebb mit hirlele 's íra *Kazincy*.

Nints! — meg döbbentem — nints bizonyára *Vitéz*

A' ki tudott, hajdan verfet dúdolni Magyaroknak

Inye szerént — le rogyott, Földbe temette Halál.

Múzsák; a' Pindus tetejéről Debretzenembe

Fuffatok! ah rózsát hinteni sírja felett!

Majd síró szemetek tsorgasson könyveket értte!

's Halma körül állván fújjatok enekeket!

A' bús hangú Lant tudom azt; hogy Jájra fakasztja

A' kik előtt kedves tudhata lenni *Vitéz*

Sirjatok oh *Magyarok!* ki : szívesen érzeni tudtok

A' mikor ezt írnam könyvezek ön' magam is.

Szép Lélekkal bírt nyavalyás Test végre pihenj-meg

Míg versek lesznek fenn marad a' TE neved.

Ns. Komárom Vármegyéből, Dadról.

Olvasván azt a' szomorú hirt, hogy ama Nagy Érdemű Csokonai Vitéz Mihály Ur, az halál által el ragadtatott : azonnal bús könnyeim gyász verfekké váltak, és nem álhatám meg, hogy hólta után] is ezzel az egynéhány forral, ámbár az ő virtusaihoz illetlenek meg ne tiszteljem.

Jegyezd fel Magyarom azt a' gyászos napot,
 Mellyen a' Poesis tüze ki óltatott.
 Jegyezd fel, 's addáttal a' maradékoknak,
 Hogy babért szenteljen a' te Homérodnak,
 Ti is Olymp', Pindus öfzfe olvadjatok.
 Pégazus vizei mind ki száradjatok.
 Le szállott róllatok ki a' Szüz Musákkal
 Ártatlan forrástok' ébreszté nótákkal.
 Ki Pindari szárnyonn repült felettetek,
 'S örömtökbenn ez Hattyunn könnyeztetek.
 Ki szent fojástoknál az olly virágokat
 Szedte, mellyek el nem hagyják illatjokat.
 Ki a' tudománnyal járó szelidségnek
 Mezejénn nyitá ki szivét] a' hűségnek.
 Sirjatok utánna Magyar kikeletek,
 Az érzés ne vallyon némáva bennetek.
 Sirjatok utánna Magyar Fialatok,
 Kik az ő tövéről ki farjadzottatok.
 Zugjatok irigyek ha vagytok, 's mondjátok,
 Hogy a' Hélikonra vízfíza kívánnátok.

Bölts Literatúra borúllye sirjára,
 's Könnyeidbenn fessed magadat fárgára.
 Gyászoljad gustusát minden verseibe
 's ird a' Cynosúra tsillagnak felibe
 Fonnyadatok rósák, 's remek liliumok :
 Im' Éneklőtöket takarja az homok.
 Ti szelid viólák, az élet reggeli,
 Minden tavasz' bóltját ti sirjátok teli,
 Ti örök zöltségben élő Laurusok
 Setétüllyetek meg nints Csokonaitok.

Szabó Mihály,
 a' Dadi Ref. Osk. Rectora.

* * *

Sir Versek.

Nyúgodjatok boldog porok
 Az Idvezült feregbe
 Zárkozott néma Táborok
 Közt, a' bús Sir üregbe ;
 Óh melly bóldogoknak nézünk
 Még titeket is hantok
 Mellyek az elhunyt Vitézünk'
 Sirjára rá rohantok
 Hogy ennek puha Tagjai
 Kebeletek nyomhattyák
 's holt árnyék alatt hamvai
 Polatok tsokolgattyák
 Hogy lehet? — oh melly képtelen
 Hogy ilyen keskeny méta

Siket öblibe, kántelen
 Halgatni egy Poëta.
 Oh Muzsa! lökdösd fel hólto
 Után is kemény zárod
 És komor Szemlárva bóltod
 Alól tüzes fugárod
 A' mellytő! tsak ez a' mai
 Világ erőt vehessen
 Hogy ettől még egy néhai
Csokonay szüleessen.
 Jaj: de minek is ébrefztlek
 Mit befzéllek illy balul!
 Ha soha fel nem eresztlek
 Halálos Fásliid alul.
 Mert tudom, a' kit a' nyitott
 Ditsőült Angyali kar
 A' Világ' bajjal borított
 Kebeléből kitsikar
 Elölünk örökre vész el
 'S már így egyszer a' ki el
 Tünik, a' bús Sir penésszel
 Mohult öble rejti el.
 Hát komor föld ha bé vetted
 E' nyugvo Testet, látom
 Örök álmra rengeted
 Gondod alá botsátom

Veres András
 a' Pápai Collégiumban Tanuló
 Togatus Deák.

Csokonai Vitéz Mihály' halálára,
I. T. K'. Keserve, a' Bihari Hágó alatt.

Hát eltűntél közzülünk? Barátom!
Ki valál az én megbitt fajátom. —
Rettenetes Halál! nem engedtéél
Néki, pályáján kegyetlenkedtéél,
Kebelünkől őtet kiragadtad,
Halhatatlan forsára juttattad.
Letiportad olly ifjú korában
Virágfzálát Tempe' oldalában!

Hogy e' reményletlen hírt hallottam,
Nagy szomarúságba andalgottam.
Sírok még is! — De ha a' kikelet
Hátra hagyja majd a' kemény telet,
'S kitsalja a' fáknak leveleit,
(Rájok hullatván harmat gyöngyeit)
A' hol fűrűn ellepik ágait,
Ott siratom mindég Csokonait!
Nem szünök meg. Ó! ti se szünjeteK,
Kik vele barátságban élteteK.

Mert most Apollónak is, felkelvén
Sátorából, bús hang zeneg nyelvén.
Nem nyughat Hélikonnak tetején,
Boroftyánját széllyel zúzza fején.

Fiát kefergi. A' Múzsák fejtik,
 És lantjokat kezekből kiejtik,
 Elfelejtnek minden vígságokat
 Könny-zápor borítja orcájokat,
 A' szelíd bérceken Cziprost füznek
 Gyászos jelenségül minden Szüznek.

A' Háza fokát vesztett ő benne.
 Olly ifjanta többet ki is tenne?
 Káros halál! mert általa, ó! fok
 Csonkúlást éreznek a' Tudósok.
 De élni fog ő a' jók' szívében,
 Fenn lesz Neve Fébusnak egében.
 Ó! hintsetek Rózsákat sírjára!
 És ne legyen díszének határa.
 Erdemeit méltán tiszteljétek;
 Hozzá hívtelennek lenni — vétek.
 Én felkeresem a' fák' gallyait,
 'S alattok siratom Csokonait!

* * *

Csokonai Vitéz Mihályhoz.

Mély halgatás van a' hideg ég alatt
 Már megfakult rét pufzta barázdjainn,
 Haldoklik a' Természet, a' nagy
 Munka után pihenésre készül.
 Hol vannak a' vig erdei lantosok,
 's Búbos patfirták hajnali éneki?

Megszüntek. A' dér, zuzmaráz, 's hó,
Jég lakatot vete ládd e rájok.

A' tsorda mely nem rég szabados mezönn,
Tepászta a' rét tarka virágait

Most zárva kérödzik fanyar szal-
mája, tsuhéja sovány korójánn.

A' lomha télnek zordonos éjjele,

's Alom hozó jég szönyege békede

Mindent, szemed bár merre vefsed

Egy örök éjtzaka álma borzaszt.

Ugy van Barátom! 's mind ezek azt teszik,

Hogy egy örök tél várakozik reánk,

Melyet, ki kell meg tudd aludnunk,

A' Libitina setét üregébenn.

Még hát az ifjú vér pezseg, és öröm

Orákat igér, mit zsugorogsz? Igyunk

Jer egy palatzk édes tokájért

Majd eleget nem iszunk ha nem élünk.

Lásd 297 lev